

Wymagania Unii Europejskiej w zakresie metrologii prawnej

Piotr Nowakowski, Izabela Klich

1. Wprowadzenie

Rzeczypospolita Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej dnia 1 maja 2004 r. Rozpoczęty wcześniej proces dostosowywania państwa do wymogów i kryteriów przewidzianych dla państw członkowskich Unii Europejskiej nabrał większego tempa. Miało to znaczący wpływ na przeobrażanie się polskiej gospodarki. Uruchomiono cały mechanizm zmian, reform systemowych zarówno w sferze społecznej, politycznej jak i gospodarczej.

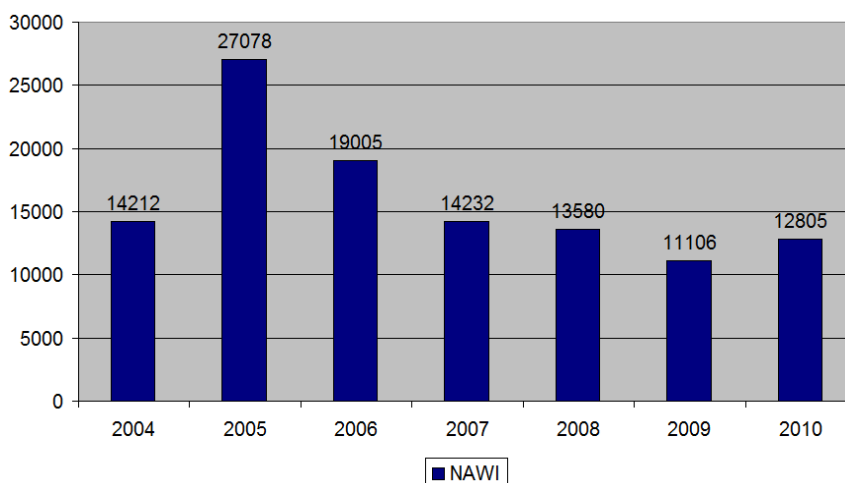
Obowiązek wdrożenia oceny zgodności wiąże się z przejściem w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej w 1985 r. od dyrektyw „starego podejścia” do dyrektyw „nowego podejścia” oraz z opracowaniem w latach 1990 – 1993 zasad oceny modułowej wyrobów. Ocena zgodności jest spójnym systemem postępowania, który został uregulowany w Polsce w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności.

Realizacja zadań ustawowych przez terenową administrację miar polegała od lat przede wszystkim na wykonywaniu czynności związanych z metrologią prawną, szczególnie w formie legalizacji przyrządów pomiarowych. Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej wprowadzenie na rynek przyrządu pomiarowego objętego dyrektywą MID po 30 października 2006 r. może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy wyrób spełnia wymagania wszystkich dyrektyw odnoszących się do wyrobu oraz gdy ocena zgodności została przeprowadzona zgodnie ze wszystkimi stosownymi dyrektywami. Zgodnie z obowiązującym prawem europejskim przyrządy pomiarowe wprowadzane na rynek wspólnoty podlegają ocenie zgodności z wymaganiami zawartymi w dyrektywach nowego podejścia nr 2009/23/WE (NAWI – *Non-automatic Weighing Instruments*) obowiązującej od 1 maja 2004 r. oraz nr 2004/22/WE (MID – *Measuring Instruments Directive*) obowiązującej od 31 października 2006 r. Według prawa europejskiego ocenę zgodności wyrobu w zakresie metrologii prawnej może wykonywać jednostka notyfikowana.

2. Dyrektywa NAWI dotycząca wag nieautomatycznych

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/23/WE w sprawie wag nieautomatycznych obowiązuje w Polsce bez okresu przejściowego od 1 maja 2004 r. Ocenę zgodności wag nieautomatycznych z wymaganiami zasadniczymi określonymi w dyrektywie NAWI prowadzi tylko administracja miar według procedur oceny zgodności opisanych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003 r. i określonych w zakresach notyfikacji (Dz. U. z 2004 r., Nr 4, poz. 23).

Ilość wag nieautomatycznych poddanych ocenie zgodności w latach 2004 – 2010 przez Okręgowe Urzędy Miar przedstawia wykres na rys. 1.

Rys. 1. Liczba ocen zgodności wg NAWI

Na polskim rynku zaobserwować można praktycznie stałe zapotrzebowanie na usługi świadczone w zakresie dyrektywy NAWI, za wyjątkiem początkowego okresu stosowania tej dyrektywy.

3. Dyrektywa MID dotycząca przyrządów pomiarowych

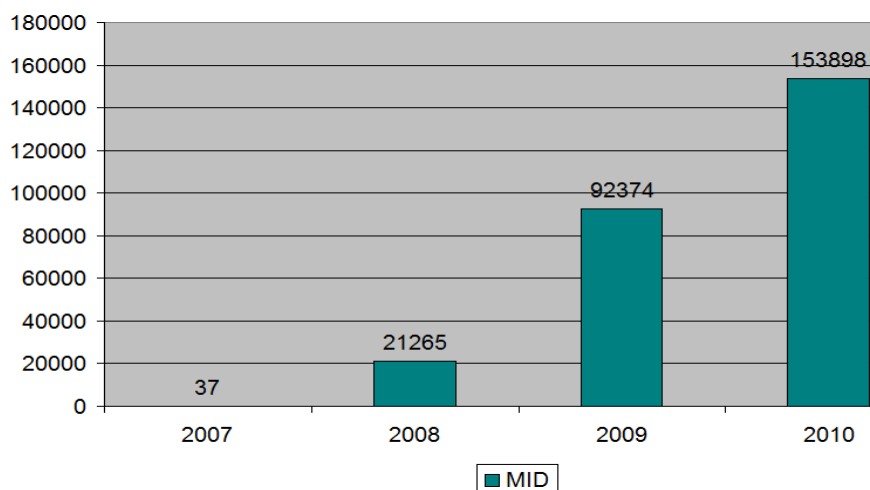
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/22/WE w sprawie przyrządów pomiarowych obowiązuje w Polsce od 31 października 2006 r. Nakłada na państwa członkowskie obowiązek wydania własnych przepisów wprowadzających treść dyrektywy. W Polsce aktem prawnym wdrażającym dyrektywę MID jest Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych.

Po 2016 r. ocena zgodności wg dyrektywy MID całkowicie zastąpi legalizację pierwotną. Do tego czasu trwa okres przejściowy, w którym obowiązują jednocześnie stare i nowe zasady wprowadzania przyrządów pomiarowych do obrotu lub użytkowania – stare wobec przyrządów pomiarowych posiadających ważną decyzję zatwierdzenia typu, wydaną przed 30 października 2006 r. i nowe – wobec przyrządów pomiarowych poddanych ocenie zgodności od 30 października 2006 r. Obecnie legalizacja pierwotna występuje w przypadku przyrządów pomiarowych określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 2 czerwca 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli i obejmuje m.in. zbiorniki pomiarowe, przyrządy do pomiaru prędkości, manometry do opon samochodowych, gęstościomierze zbożowe.

Ilość przyrządów pomiarowych poddanych ocenie zgodności w latach 2007 – 2010 przez Okręgowe Urzędy Miar przedstawia wykres na rys. 2.

W czasie 4. lat okresu przejściowego dla dyrektywy MID wystąpił znaczny przyrost wykonanych usług w zakresie oceny zgodności.

Oceną zgodności przyrządów pomiarowych według dyrektywy MID oprócz administracji miar zajmuje się dwanaście komercyjnych jednostek notyfikowanych. Zakres notyfikacji z reguły dotyczy jednego rodzaju przyrządu pomiarowego w zakresie co najwyżej dwóch modułów.

Rys. 2. Liczba ocen zgodności wg MID

4. Podsumowanie

Analizując stan notyfikacji według dyrektyw NAWI i MID można stwierdzić, że Polska dobrze wywiązuje się ze swoich obowiązków w tym zakresie.

Zapotrzebowanie rodzimych producentów na ocenę zgodności według dyrektywy NAWI jest zaspokajane, a ilość jednostek notyfikowanych jest wystarczająca.

W przypadku oceny zgodności według dyrektywy MID można stwierdzić, że zapotrzebowanie na legalizację ponowną przyrządów pomiarowych produkowanych masowo takich jak: liczniki energii elektrycznej, wodomierze, ciepłomierze czy gazomierze będzie w przyszłości znikome, gdyż producent dąży do produkcji przyrządu jednorazowego użytku, którego sprawność metrologiczna będzie określona w czasie. Przyrządy pomiarowe wielokrotnego użytku takie jak wagi, odważniki, odmierzacze paliw, taksometry pozostaną w legalizacji ponownej, jednak zapotrzebowanie na te usługi będzie malało.

Jednocześnie można wywnioskować, że dla przyrządów pomiarowych produkowanych masowo ocena jednostkowa wg modułów F i F1 będzie malała na korzyść deklaracji zgodności z typem na podstawie zapewnienia jakości procesu produkcyjnego wg modułów D i D1.